

کردستان سرخ

مآلاتی چند پیرامون حیات سیاسی - اجتماعی
نُردها، قفقاز در دوران شوروی (۱۹۹۱-۱۹۲۰)

هارون ییلماز، عصمت شریف وائلی، دانیل مولر

ترجمه

سروان خسروزاده

اسم شناسه

عنوان و نام پدیدآور

شوروی (۱۹۹۱-۱۹۲۰) نویسنده هارون ییلماز، عصمت شریف و انلی. دانیل مولر مترجم

سیروان خسروزاده

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

فوت و میت

وضعیت فهرست نویسی

شاک

عنہ ان دیگ

شوروی (۱۹۹۱-۱۹۲۰)

29

مجلسه افزوده

شناسه افزوده

مجلس

۳۰۰

د. م. باقری

شماره کتابشناختی: ۱

کردستان سر

مقالاتی، چند پیرامون حیات سیاسی

که ده‌های قفقاز در دوران شوروی (۱۹۹۱-۱۹۹۰)

مت حیم و گم داؤد نده: سب و ان خست و زاده

انتشارات: شبر ازہ کتاب ما

تم اڑ: ۵۵۰ نسخہ

حجّاب اول: تبہ ۱۳۹۹

حق چاپ و نشر محفوظ است.

این کتاب با کاغذ حمایتی منتشر شده است

تهران، صندوق پستی: ۱۱۱-۱۳۱۴۵

تلفن: ۸۹۵۲۲۹۷ فکس: ۸۹۵۱۶۹۱

همراه: ۹۳۶-۹۵۰۰۱۸۲

سایت: www.shirazehketab.com

فهرست مطالب

فهرست مطالب.....	۵
یادداشت دبیر مجموعه.....	۹
فصل اول: ظهور کردستان سرخ / هارون یار.....	۲۵
مقدمه.....	۲۶
کردستان سرخ: یک ناحیه اداری شوروی.....	۳۰
تبدیل روستائیان بی سواد به شهروندان باسواد.....	۳۴
آموزش اقلیت‌های ملی جمهوری آذربایجان به زبان‌های ملی خود.....	۳۷
واقعیت.....	۴۶
سه گروه در بوروکراسی آذربایجان.....	۵۱
نتیجه‌گیری.....	۶۴
فصل دوم: کردها در اتحاد شوروی / عصمت شریف وائلی.....	۶۷
کردها در اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی: ننین تا برژنف.....	۷۶

۱۰۹	فصل سوّم: کردهای آذربایجان شوروی ۱۹۹۱-۱۹۲۰ / دانیل مولر
۱۰۹	مقدمه
۱۱۰	اهمیت آغازین: نگاهی به منابع عصر تزاری
۱۲۱	کردها تحت حکومت مساوات
۱۲۴	نخستین سرشماری آذربایجان (۱۹۲۱)
۱۲۶	لنین، پدرخوانده کردستان سرخ - داستانی که بیشتر از آنکه حقیقی باشد، تخیلی است
۱۲۹	تأسیس ایالت کردستان (۱۹۲۳)؛ یا اگر ایالت نبود تحت چه عنوان دیگری؟
۱۳۱	هیئت های تحقیقاتی جی. چارسین (۱۹۲۴) و وی. سی سویف (۱۹۲۴، ۹۲)
۱۳۴	سرشماری سراسری ۱۹۲۶، اتحادیه جماهیر شوروی
۱۳۹	انحلال ایالت کردستان ۱۹۲۶ و مسئله ناحیه کردستان ۱۹۳۰
۱۴۲	کنفرانس اقلیت ها در باکو و مسافرت آ. بوکشیان (۱۹۳۱)
۱۴۷	سرانجام مدارس و کتاب های کُردی
۱۵۰	هیئت های [تحقیقاتی] الکپروف (۱۹۳۱)، ریشیره و ویلچفسکی (۱۹۳۱)، و میلر (۱۹۳۳)
۱۵۱	سرشماری سراسری اتحادیه [شوروی] ۱۹۳۷ و آمار سرکوب
۱۵۲	تبعید و جلای وطن کردها از ۱۹۴۴-۱۹۳۷
۱۶۲	سقوط جمهوری مهاباد و فعالیت های بارزانی در آذربایجان (۱۹۴۷-۴۸)
۱۶۴	کردهای آذربایجان و کاهش سرکوب
۱۶۸	مسافرت های [تحقیقاتی] ت. آریستوفا (از سال ۱۹۵۷ به بعد)
۱۶۹	مسافرت های [تحقیقاتی] ج. باکایف (۱۹۶۰ به بعد)

چشم‌انداز جمعیت کردها: در سرشماری‌های سراسری سال‌های

۱۷۱	 ۱۹۵۹، ۱۹۷۰، و ۱۹۷۹ اتحاد شوروی
۱۷۲	 سرشماری سراسری ۱۹۸۹ و جمعیت اقلیت کرد آذربایجان
۱۷۷	 تصرف «کردستان سرخ» سابق توسط ارمنستان (۱۹۲۲-۱۹۲۳)
۱۷۷	 خلاصه
۱۸۰	 درنما

فصل چهارم: کردها و زبان کردی در آذربایجان شوروی بر اساس سرشماری

سراسری ۷ دسامبر ۱۹۲۶ اتحادیه شوروی (نوشتاری پیرامون تاریخ

۱۸۳	 به اصطلاح «کردستان سرخ» / دانیل مولر
۱۸۳	 ۱. پیشگفتار
۱۸۵	 ۲. نتایج سرشماری
۲۱۹	 ۳. داده‌های مؤید و متعارف
۲۱۹	 ۴. در نوشتن تاریخ کردهای آذربایجان، [نتایج] سرشماری ۱۹۲۶ به
۲۳۲	 چه شکل مورد استفاده قرار نگیرد؟

فهرست اعلام ۲۳۵

پیوست‌ها ۲۴۹

۲۵۰	 ۱. ارزیابی جمعیت‌کردها در اتحاد جماهیر شوروی در سال ۱۹۲۶
۲۵۱	 ۲. نقشه شماره ۱
۲۵۲	 ۳. نقشه شماره ۲

یادداشت دبیر مجموعه

نحوه اداره و رسیدن ملل اقوام تابعه یکی از دلمشغولی‌های اساسی امپراتوری‌ها بوده و هست؛ روسیه نیز از بدو تبدیل به یک امپراتوری روش‌های متفاوتی را در این مسیر به کار برد و تجربه کرد که در دوره دگرگونی‌اش به یک نظام شورایی سوسیالیستی با اضافه شدن یک بُعد ایدئولوژیک بدان به صورت اصل لنینیست «حق ملل در تعیین سرنوشت خود»، اشکال خارق‌العاده‌ای یافت که هنوز هم با رغم گذشت دو دهه از فروپاشی آن امپراتوری آثار و تبعات دیرپای آن برجای است. البته به گونه‌ای که می‌دانیم آن اصل اساسی «حق ملل در تعیین سرنوشت خود» تنها در حدی کاربرد داشت که چیرگی مسکو بر قلمرو پارانویری یا نوع مناسب‌اش با حوزه‌های همسایه را تسهیل و تضمین کند و جایی هم که به کار نمی‌آمد، مورد استفاده قرار نمی‌گرفت.

یکی از برجسته‌ترین نمونه‌های این وجه عملی و مصلحت‌گرایانه کار را می‌توان در فراز و فرود ماجرای «کردستان سرخ» در فاصله دو جنگ اول و دوم جهانی در حاشیه جنوبی امپراتوری شوروی در قفقاز دید که مجموعه

پیش رو به بررسی جوانبی چند از این مجموعه اختصاص دارد.

به گونه‌ای که ملاحظه خواهد شد بخش مهم و درخور توجهی از چهار مقاله‌ای که در این مجموعه ارائه شده‌اند بیشتر به شناسایی کم‌وکیف حضور جوامع کُرد در نواحی جنوبی مرزهای قفقاز، به‌ویژه در حوزه مابین جمهوری ارمنستان و منطقه خودمختار قراباغ کوهستانی در جمهوری آذربایجان می‌پردازد که خود به دلیل کمبود آمار جامع و موثق هنوز جای تحقیق دارد تا چه رسد به سرگذشت «کردستان سرخ» در آن دوره که در مقایسه مقول پیش‌گفته، داده‌ها و دانسته‌ها درباره آن خُرد و اندک است.

اینکه - شاید در سال ۱۹۲۳ مقامات شوروی تصمیم بر تأسیس یک واحد مشخص کُردی در آن سامان گرفتند، موقعیتش در نظام اداری شوروی در آن مقطع چه بود و در نهایت، به چه دلیل بر انحلال آن تصمیم گرفتند، از جمله پرسش‌هایی است که به نظر می‌رسد جز پاره‌ای حدس و گمان‌ها، پاسخ روشنی بر آنها نداریم.

آنچه عجالتاً در دست است همین چیزهاست که به همت پژوهشگر گرامی جناب آقای سیروان خسروی ده ترجمه شده است که آنها را در کنار اثبات حضور و وجود تاریخی کُردها در آن سامان، می‌توان یادآور لزوم سعی و تلاش در جهت روشن ساختن پرسش‌های بی‌سرخ فوق نیز دانست.

کاوه بیات